

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי

פרשת תזריע מצורע

תשפ"ה

(שנה ח', גליון מס' 387)

שיעורי הרב אליהו בר חן

0527191965@gmail.com | 052-719-1965

פרשת תזריע מצורע התשפ"ה

"אם תלמיד חכם הוא, יעסוק בתורה"

א. "זאת תורת נגע צרעת בגד הצמר או הפשתים או השתי או הערב או כל כלי עור, לטהרו או לטמאו", (ויקרא, יג' - נט').

"זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו, והיבא אל הכהן", (ויקרא, יד' - ב').

"ונצוה הכהן, ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות, ועץ ארז, ושני תולעת ואזב. וצוה הכהן, ושחט את הצפור האחת אל כלי חרש, על מים חיים. את הצפר החיה יקח אתה, ואת עץ הארז, ואת שני התולעת ואת האזב, וטבל אותם, ואת הצפר החיה בדם הצפר השחטה, על המים החיים. והזה על המטהר מן הצרעת שבע פעמים, וטהרו, ושלח את הצפר החיה על פני השדה", (ויקרא, יד' - ז').

"זאת תורת אשר בו נגע צרעת, אשר לא תשיג ידו בטהרתו", (ויקרא, יד' - לב').

"זאת התורה, לכל נגע הצרעת ולנפתק", (ויקרא, יד' - נד').

"להורת ביום הטמא וביום הטהר, זאת תורת הצרעת", (ויקרא, יד' - נז').

ב. במסכת מגילה ¹, מצינו לדבריו של רבי שמעון בן אלעזר:

"עזרא, תיקן להן לישראל -

שיהו קורין קללות שבתורת כהנים, קודם עצרת,

ושבמסנה תורה, קודם ראש השנה".

והקשתה הגמרא:

מאי טעמא?

והביאה הגמרא, לתירוצו של אביי, משמו של ריש לקיש:

"כדי שתכלה השנה וקללותיה".

¹ לא' ע"ב.

והקשתה הגמרא :

"בשלמא, שבמשנה תורה איכא, כדי שתכלה שנה וקללותיה,

אלא שבתורת כהנים, אטו עצרת ראש השנה היא?".

ותירצה הגמרא :

"אין, עצרת נמי ראש השנה היא, דתנן ², 'ובעצרת על פירות האילן'."

והנה, בדברי הגמרא הנ"ל, יש לעיין :

היאך ובמה נחשב "עצרת" לראש השנה, שעל ידו "תכלה שנה וקללותיה"?

והנה, כתב הגה"ק רבי צדוק הכהן זיע"א מלובלין ³ :

"צריך להבין, הא עיקר מאכל האדם היא הלחם,

כמו שכתוב ⁴, 'כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם'.

ובפסח, העולם נידון על התבואה ⁵,

והיה לו לתקן שיקראו קודם, מהאי טעמא?".

וביאור דבריו הקדושים :

שמחמת ובחג הפסח נדונים על התבואה, ומן התבואה מכינים את הלחם, שהוא עיקר מאכלו של האדם,

² ראש השנה, פ"א מ"ב.

³ בספרו הקדוש "פרי צדיק", פרשת "בחוקותי", אות י'.

⁴ דברים, ח' - ג'.

⁵ ראש השנה, פ"א מ"ב:

"בארבעה פרקים העולם נידון -

בפסח, על התבואה,

בעצרת, על פירות האילן,

בראש השנה, כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון ...

ובחג, נידונין על המים".

אם כן, היה ראוי יותר לקרוא בתורה בציבור את פרשת "בחוקותי", קודם חג הפסח,

בכדי שכבר אז "תכלה השנה וקללותיה".

ותירץ רבינו זיע"א:

"אך העניין, שקודם הקלקול מאדם הראשון, ניתן רק פרי העץ למאכל אדם,

וכמו שנאמר ⁶, 'וַיֵּטַע ... גֵּן בְּעֵדֶן'.

ונטיעה, היא באילנות.

אך אחר הקלקול, 'וַאֲכַלְתָּ אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה' ⁷.

רק, 'כִּינֹן שֶׁשָּׁמַע אָדָם הָרִאשׁוֹן כֵּן, הִזְיָעוּ פָּנָיו,

אָמַר, מָה אֲנִי נִקְשָׁר לְאָבוֹס כְּבִהְמָה?

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוֹאִיל וְהִזְיָעוּ פָּנָיִךְ, תֹּאכַל לֶחֶם ⁸,

והיינו, שיהיה לו טורח, לעשות מחיטה לחם.

וכמו שאמרו ⁹, 'כמה יגיעות יגע אדם הראשון, עד שמצא פת לאכול, חרש וזרע' וכו' ¹⁰.

⁶ בראשית, ב' - ח'.

⁷ בראשית, ג' - יח'.

⁸ בראשית רבה, פרשה כ', י'.

⁹ ברכות, נח' ע"א.

¹⁰ שם בגמרא:

"בן זומא, ראה אוכלוסא על גב מעלה בהר הבית,

אמר, ברוך חכם הרזים, וברוך שברא כל אלו לשמשני ...

הוא היה אומר -

כמה יגיעות יגע אדם הראשון עד שמצא פת לאכול,

חרש, וזרע, וקצר, ועמר, ודש, וזרה, וברר, וטחן, והרקיד, ולש, ואפה -

אבל, קודם הקלקול, אף חיטה היה מין אילן, והיה גדל עליו גלוסקאות,

כמו שיהיה לעתיד ¹¹,

ועתידה חיטה, שתיתמר כדקל ¹²...

והאילנות שנטע הקדוש ברוך הוא בעצמו בגן עדן, היה מתקיים לעולם, ולא היה

צריך שום נטיעה ועבודה...

ורק אחר הקלקול, נאמר לו 'בָּזַעַת אֶפְיָךְ תֹּאכַל לֶחֶם',

שיהיה נצרך לעבודה וטורח, וכמה יגיעות יגע וכו'.

ובעצרת, שהיא זמן מתן תורה, דכתיב ¹³, 'אֲנִי אֶמְרָתִי אֱלֹקִים אֶתֶם',

שיהיה התיקון כמו קודם החטא, שלא יהיה מיתה ¹⁴,

וכתיב ¹⁵, 'וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְלַכֶּת כְּהִנִּים' וגו' -

ואחר כך אכל,

ואני משכים ומוצא כל אלו מתוקנין לפני.

וכמה יגיעות יגע אדם הראשון עד שמצא בגד ללבוש -

גזז, ולבן, ונפץ, וטוה, וארג, ואחר כך מצא בגד ללבוש,

ואני משכים ומוצא כל אלו מתוקנים לפני.

כל אומות שוקדות ובאות לפתח ביתי, ואני משכים ומוצא כל אלו לפני."

¹¹ שבת, ל' ע"ב:

"יֵתִיב רַבֵּן גַּמְלִיאל, וְקָא דְרִישׁ, עֵתִידָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׂתוּצִיא גְלוּסְקָאוֹת."

¹² כתובות, קיא' ע"ב:

"אמרו, עתידה חיטה שתיתמר כדקל, ועולה בראש הרים."

¹³ תהילים, פב' - ו'.

¹⁴ עבודה זרה, ה' ע"א:

"אני אמרתי אלהים אתם, ובני עליון כולכם. חבלתם מעשיכם, 'אכן, כאדם תמותון'."

¹⁵ שמות, יט' - ו'.

שאז לא היו ישראל רק פנויים לתורה ועבודה, כמו קודם הקלקול, והיה מתבטל אז כל היצר הרע וקלקול הנחש,

וממילא, מאכל אדם היה רק פירות האילן, כמו שהיה קודם קלקול אדם הראשון,

ורק אחר החטא, חבלתם מעשיכם, 'אֲכֹן כְּאָדָם תָּמוּתוֹן'¹⁶.

מכל מקום, כשבא עצרת, הוא הזמן בכל שנה לתקן הקלקול ראשון מאדם הראשון, וכמו שהיה במתן תורה,

וזהו 'בעצרת על פירות האילן'.

ומדבריו הקדושים, נשכיל ונבין, היאך ובמה נחשב עצרת לראש השנה:

שכן, אותו היום, הוא ראש השנה לתיקון אותו החטא של אדם הראשון, וכמו שנתבאר.

והנה, לצורך קיום קריאת "קללות שבתורת כהנים קודם עצרת, וקללות שבמשנה תורה קודם ראש השנה",

תיקנו לנו רבותינו זיע"א, שבשנה פשוטה, יתקיימו מספר פרשיות כפרשיות מחוברות¹⁷.

אשר על כן, במאמר זה, נשתדל ללמוד ולהתבונן, בצורך החיבור של פרשיות "תזריע - מצורע", דווקא, לקיום קריאת הקללות שבתורת כהנים קודם עצרת.

ג. ידוע ומפורסם לכל, שאין לך גדול בַּחֲלָאִים יותר מחולי הנפש, שכן, על ידי חולי הנפש - גם כאשר הגוף עצמו בריא, אין לך חולה גדול ממנו.

ובעניין זה, כתב גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א¹⁸:

"אפשר לרמוז, במה שאמרו פרק קמא דבתרא¹⁹ -

¹⁶ תהילים, פב' - ז'.

¹⁷ היינו:

ויקהל - פקודי, תזריע - מצורע, אחרי מות - קדושים, בהר - בחוקותי, מטות - מסעי, נצבים - וילך.

¹⁸ בספרו הקדוש "כסא דוד", (דרוש יט' לשבת כלה, בסופו).

רבי שמעון בר יוחאי אומר: מרגלית טובה היתה לאברהם אבינו תלויה בצווארו,
שכל חולה שהיה רואה אותה מיד מתרפא, ובשעה שנפטר - תלאה בגלגל חמה.
והמפרשים פירשו דרך, כידוע, וגם אני בעניי.
אפשר לרמוז -

כי חולי הנפש, על הרוב, בא מסיבת הגאווה,
והעניו, ניצול מכמה וכמה איסורין שבין אדם לחבירו, וגם במילי דאיכא בינו
למקום, כידוע.
ואברהם אע"ה, היה מופלג בענווה,
כדכתיב ²⁰, 'וַיִּשְׁתַּחוּ אֲבֹרָהֶם, לִפְנֵי עַם הָאָרֶץ', והוא אמר ²¹ - 'וְאַנְכִי עֶפֶר וְאֶפֶר'.
'וְאַתָּה הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשִׂי' ²² - שהיה מגייר גיורין ²³,
ובוודאי, שהיה מזהירם על הענווה,
והשומעים, היו מתרפאים מחוליים,
והיו נושאים קל וחומר מאברהם אע"ה, שהיה חכם גדול, שכליותיו נובעות
חכמה ²⁴, ועשיר גדול ²⁵, וגיבור ²⁶, ומילא העולם חסד ²⁷, ובכל זה היה שפל
מאד.

¹⁹ בבא בתרא, טז' ע"ב.

²⁰ בראשית, כג' - יב'.

²¹ בראשית, יח' - כז'.

²² בראשית, יב' - ה'.

²³ סנהדרין, צט' ע"ב.

²⁴ בראשית רבה, פרשה סא, א'.

²⁵ וכמאמר הכתוב בפרשתן (בראשית, כד' - א'):

"וְאַבְרָהָם זָקֵן, בָּא בַּיָּמִים, וַיהוָה בֵּרַךְ אֶת אֲבְרָהָם בְּכָל".

²⁶ וכמאמר הכתוב (בראשית, יד' - טו'):

"וַיִּחַלֶּק עֲלֵיהֶם לֵילָה, הוּא וְעַבְדָּיו, וַיָּכֶם, וַיִּרְדְּפֵם עַד חֹבֶה, אֲשֶׁר מִשְׁמָאל לְדִמְשֶׁק".

והיה תועלת הרבה, לחולים חולי הנפש, שהיו קונים הענווה, ומתרפאים מחולי הנפש.

וזהו המרגלית טובה שהיתה בצווארו, כלומר, בקולו של אברהם אע"ה.

ובשעה שנפטר, תלאה בגלגל חמה, דהמסתכל בשמש ילמד הענווה,

כי השמש, סבל העלבון שלו, כשקטרגה הלבנה - אי אפשר לשני מלכים וכו' ²⁸,

וכמו שפירשו המפרשים, מה שנאמר ²⁹, הנעלבים ואינם עולבים וכו', עליהם הכתוב אומר ³⁰ - 'וְאֶהְיֶה כְּצֶאֱת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבְרָתוֹ'.

ובהבנת דבריו הקדושים, נעתיק בזה, לדבריו של הגה"ק בעל "באר משה" זיע"א מאוז'רוב ³¹, בביאור דברי רבי שמעון בר יוחאי - "אבן טובה, היתה תלויה בצווארו של אברהם אבינו":

"ואפשר לומר, בכוונת דברים -

ועיין עוד, באגדת בראשית (בובר), פרק לד' (א'), ד"ה "ואברהם זקן".

²⁷ וכמאמר הכתוב (מיכה, ז' - כ'):

"תִּתֵּן אֶמֶת לְעֶלְבֹן, חֶסֶד לְאַבְרָהָם, אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם מִיְּמֵי קֶדֶם".

²⁸ חולין, ס' ע"ב:

"אמרה ירח לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם -

אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד?

אמר לה -

לכי ומעטי את עצמך!".

²⁹ גיטין, לו' ע"ב:

"הנעלבים ואינם עולבים, שומעין חרפתן ואין משיבין, עושין מאהבה ושמחין בייסורין,

עליהן הכתוב אומר (שופטים, ה' - לא'), 'וְאֶהְיֶה כְּצֶאֱת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבְרָתוֹ'.

וכן הוא במסכת שבת, פח' ע"ב).

³⁰ שופטים, ה' - לא'.

³¹ בפרשת "חיי שרה", (עמודים תקכו'-תקכז').

כי היצר הרע, נקרא בשם 'אבן'³²,

ואברהם אע"ה, שזכה להפוך את יצרו הרע ליצר הטוב, כנ"ל³³ ³⁴, זכה לאבן טובה.

והנה, כוחו של היצר הרע, הוא רק במי שמתגאה,

כמאמר רבותינו ז"ל בזהר הקדוש³⁵, 'דְּהָא, יֵצֶר הָרָע, לֹא שְׂרִיָּא אֱלָא בְּאַתְר דְּאַשְׁתַּפַּח חֲדָנָה דְּחִמְקָא, וְגִסְוִתָּא דְּרוּחָא. וְכֵד אֲשַׁתַּפַּח רוּחָא תְּבִירָא, כְּדִין אֲתַפְּרֵשׁ מִנִּיהּ, וְלֹא שְׂרִיָּא בְּהִדְיָה'³⁶.

נמצא, שאברהם אבינו, ראש וראשון לענוי ארץ, שאמר³⁷, 'וְאַנְכִי עֹפֵר וְאֶפְרָ',

זכה בגלל הענווה, שהיצר הרע הפך אצלו לטוב.

ומצינו גם, שהגאווה עצמה קרויה 'אבן'³⁸,

³² סוכה, נב' ע"א:

"שבעה שמות יש לו ליצר הרע ... יחזקאל, קראו אבן,

שנאמר (יחזקאל, לו' - כו'), 'וְהִסְרֹתִי אֶת לֵב הָאֶבֶן מִבְּשָׁרְכֶם, וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר'."

³³ בבא בתרא, יז' ע"א:

"שלושה לא שלט בהן יצר הרע, אלו הן: אברהם, יצחק ויעקב."

³⁴ תלמוד ירושלמי, ברכות, פ"ט ה"ט:

"אברהם אבינו, עשה יצר הרע טוב,

דכתיב (נחמיה, ט' - ח'), 'וּמִצָּאתָ אֶת לִבְּךָ נֹאמָן לְפָנֶיךָ'."

³⁵ חלק א', דף רב' ע"א.

³⁶ ותרגום דבריו הקדושים:

שְׁהִרִי, יֵצֶר הָרָע, אֵין שׁוֹרָה אֱלָא בְּמִקּוֹם שְׁנִמְצָאת שְׁמִחַת הַיֵּין וְגִסּוֹת הָרוּם. וְכִשְׁנִמְצָאת רוּם שְׁבוּרָה, אֲזַ נְפִרְדּ מִמֶּנּוּ וְאֵין שׁוֹרָה עִמּוֹ.

³⁷ בראשית, יח' - כז'.

³⁸ במסכת סוטה (ה' ע"א), מצינו לדרשתו של חזקיה:

"אין תפילתו של אדם נשמעת, אלא אם כן משים ליבו כבשר,

ובענוותנותו, הפכה לאבן טובה, בבחינת 'וַיִּגְבֹּה לְבֹו בְּדַרְכֵי ה' ,³⁹.

ולפיכך, כל חולה הרואה אותו מיד נתרפא -

הוא החולה הנלכד ברשת היצר!

כדרשת רבותינו ז"ל⁴⁰, על הכתוב⁴¹, 'וְהִסִּיר ה' מִמֶּנּוּ כָּל חֲלִי', זה יצר הרע!

שהרי, מי שהתבונן בענוותנותו של אברהם, שזכה לאבן טובה, וכמבואר, מיד נתרפא מחולי היצר.

ותמצא, שנאמר⁴², 'הַשֶּׁמֶן לֵב הָעָם הַזֶּה', ובתרגום יונתן⁴³, 'טְפִישׁ לִבָּיה דְּעָמָא הָדִין'.

וידוע, שטיפשות וגאווה חד הן,

כדכתיב⁴⁴, 'בְּפִי אֵוִיל חָטָר גֵּאֲוָה'.

ובסיפא דקרא⁴⁵, 'וּלְבָבוֹ יָבִין, וְשֵׁב וְרָפָא לוֹ',

היינו, שרפואת הנפש, תלויה בהבנת הלב,

כלומר, בענווה - חכמה⁴⁶, שהיא היפוכה של שטות.

שנאמר (ישעיה, סו' - כג'), 'וְהָיָה מִדֵּי חֶדֶשׁ בְּחֶדְשׁוֹ ... כָּל בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת' וגו'.

וכתב על זה רש"י הקדוש (בד"ה "כבשר"):

"כבשר - שהוא רך, ולא כאבן שהוא קשה".

³⁹ דברי הימים ב', יז' - ו'.

⁴⁰ תלמוד ירושלמי, שבת, פ"ד ה"ג.

⁴¹ דברים, ז' - טו'.

⁴² ישעיה, ו' - י'.

⁴³ שם.

⁴⁴ משלי, יד' - ג'.

⁴⁵ של מאמר הכתוב בישיעה הנ"ל (ו' - י'):

"הַשֶּׁמֶן לֵב הָעָם הַזֶּה, וְאֶזְנֵי הַכֶּבֶד, וְעֵינֵי הַשֹּׁמֵעַ, פֶּן יִרְאֶה בְּעֵינָיו, וּבְאֶזְנוֹ יִשְׁמַע, וּלְבָבוֹ יָבִין, וְשֵׁב וְרָפָא לוֹ".

ולפי זה, נבין מה שאמרו ⁴⁷ -

יגדולה תשובה, שמביאה רפואה לעולם,

שנאמר ⁴⁸, 'אַרְפָּא מְשׁוּבָתְךָ, אֲהָבָם נְדָבָה'.

כי 'מְשׁוּבָתְךָ', היא הגאווה,

כמו שפירש רש"י ⁴⁹: 'שׁוֹבְבִים - משמע מזידים, ופרהסיא, לשון מרד וגאווה. כמו

'וַיֵּלֶךְ שׁוֹבֵב בְּדֶרֶךְ לְבֹי' ⁵⁰.

ומצינו ⁵¹, שרפואה ד-סליחה, נכללת בכל רפואה,

ולכן, כאשר 'וּלְבָבוּ יָבִין' ⁵² - תשובה, שהיא היפוכו של 'שׁוֹבֵב בְּדֶרֶךְ לְבֹי' ⁵³,

אזי ⁵⁴, 'אַרְפָּא מְשׁוּבָתְךָ',

ובגלל זה ⁵⁵, אֲהָבָם נְדָבָה', היינו, אף שאינם ראויים,

⁴⁶ סוטה, כא' ע"ב:

"אמר רבי יוחנן -

אין דברי תורה מתקיימין, אלא במי שמשלים עצמו כמי שאינו,

שנאמר (איוב, כח' - יב'), 'וְהִחֲכְמָה, מֵאֵין תִּמְצָא'.

⁴⁷ יומא, פו' ע"א.

⁴⁸ הושע, יד' - ה'.

⁴⁹ עבודה זרה, ז' ע"ב (בד"ה "שובבים").

על מאמר הכתוב (ירמיה, ג' - יד'), "שׁוֹבֵב בְּנִים שׁוֹבְבִים".

⁵⁰ ישעיה, נז' - יז'.

⁵¹ מגילה, יז' ע"ב.

⁵² של מאמר הכתוב בישעיה הנ"ל (ו' - י'):

"הַשָּׁמַן לֵב הָעָם הַזֶּה, וְאַזְנוֹ הַכֶּבֶד, וְעֵינָיו הַשֹּׁעַ, פֶּן יֵרָאֶה בְּעֵינָיו, וּבְאַזְנוֹ יִשְׁמַע, וּלְבָבוּ יָבִין, וְשֵׁב וְרָפָא לוֹ".

⁵³ ישעיה, נז' - יז'.

⁵⁴ הושע, יד' - ה'.

⁵⁵ הושע, יד' - ה'.

כדכתיב ⁵⁶ , 'וְלַעֲנוּיִם, יִתֵּן חֵן'.
ונודע ⁵⁷ , שאברהם, שורשו חכמה,
ולפיכך, כל חולה, כלומר, החולה בגאווה - הרואה אותו, מיד נתרפא.
וכשמת אברהם תלאה בגלגל חמה, פירוש -
חמה, משמעותה הכנעה!
כי כשטענה הלבנה ⁵⁸ , אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד,
לא השיבה כלום!
אלא, היתה מהנעלבין ואינן עולבין ⁵⁹ ,
שעליהם נאמר ⁶⁰ , 'וְאֶהְיֶה כְּצֶאֱת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבְרָתוֹ'.
ולפיכך, תלאה בגלגל חמה, שעל ידה ילמדו להכניעה עצמם!
וסיים אביי: 'אידלי יומא, אידלי קצירא' ⁶¹ ,
**כי בהתבוננות זו בגלגל חמה, יזכה ל-'אידלי קצירא', והיינו, לרפואה כפולה,
לנפש ולגוף".** עד כאן, דברי קודשו של רבינו זיע"א.

⁵⁶ משלי, ג' - לד'.

⁵⁷ "זוהר הקדוש", (חלק ב', דף יד' ע"ב).

⁵⁸ חולין, ס' ע"ב.

⁵⁹ גיטין, לו' ע"ב:

"הנעלבין ואינן עולבים, שומעין חרפתן ואינן משיבין, עושין מאהבה ושמחין בייסורין,

עליהן הכתוב אומר (שופטים, ה' - לא'), 'וְאֶהְיֶה כְּצֶאֱת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבְרָתוֹ'."

וכן הוא במסכת שבת, פח' ע"ב).

⁶⁰ שופטים, ה' - לא'.

⁶¹ היינו:

שכאשר החמה מתרוממת וזורחת, ממילא היא מיקלת את חולאי בני האדם,

שכן, האבן של אברהם אע"ה תלויה בחמה.

והנה, על מאמר הכתוב בפרשתן ⁶², "וְאַבְרָהָם זָקֵן, בָּא בְּיָמַי, וַיְהִיָּה בֶרֶךְ אֶת
אַבְרָהָם בְּכָל", כתב רש"י הקדוש:

"בְּכָל", עולה בגימטריא בן,

ומאחר שהיה לו בן, היה צריך להשיאו אשה".

וכשתדקדק, תמצא:

שמילת "בְּכָל" עם הכולל, עולה בגימטריא כמניין מילת "אבן".

ללמדך:

כהמתבאר בדברי רבינו זיע"א, ובדברי גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א, בעניין
מעלת האבן,

שאותה הברכה שנתברך בה אברהם אע"ה, היא הכנעת יצרו הרע והפיכתו ליצר
הטוב, על ידי מידת הענווה.

ד. על מאמר הכתוב ⁶³, "וַיֹּאמֶר, מִי שָׂמֵךְ לְאִישׁ שֶׁר וְשֹׁפֵט עָלֵינוּ, הִלְהִיגְנִי אֶתְּהָ
אִמֶּר פֶּאֶשֶׁר הִרְגֵּת אֶת הַמִּצְרִי, וַיִּירָא מֹשֶׁה, וַיֹּאמֶר, אָכֵן נֹדַע הַדָּבָר", כתב רש"י
הקדוש:

"וַיִּירָא מֹשֶׁה" - כפשוטו. ומדרשו, דאג לו על שראה בישראל רשעים דילטורין,

אמר, מעתה, שמא אינם ראויין להיגאל.

'אָכֵן נֹדַע הַדָּבָר' - כמשמעו. ומדרשו, נודע לי הדבר שהייתי תמה עליו, מה חטאו
ישראל מכל שבעים אומות להיות נרדים בעבודת פרך,

אבל, רואה אני, שהם ראויים לכך".

והיינו:

שבמאמר זה, לְמַדְנוּ מִשֶּׁה רַע"ה, שטעם קושי השיעבוד שהיה במצרים, הוא
מחמת דברי הלשון הרע, שהיו אצל בני ישראל.

⁶² בראשית, כד' - א'.

⁶³ שמות, ב' - יד'.

והנה, ידוע ומפורסם לכל, שהשורש לאמירת דברי לשון הרע, הוא מחמת "מידת הגאווה",

שכן, רק על ידי מידה מגונה זו, חושב האדם שהוא ראוי יותר וטוב יותר מחבירו, ולפיכך הוא מספר ומדבר בגנותו.

וכבר ידעת ⁶⁴, "כי חולי הנפש, על הרוב, בא מסיבת הגאווה",

ואם כן, בני ישראל במצרים, הגיעו להגדרה כוללת, של אנשים החולים בנפשם. וכתוצאה מאותו החולי, הגיעו בני ישראל אל תחתית השפל, בדמותם של מט' שערי טומאה.

ועדות לכך, מצינו מתוך דברי רבותינו ז"ל ⁶⁵, על מאמר הכתוב ⁶⁶, "וַיִּדְבֹּר מִנְּשָׁה בֶן אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מִנְּשָׁה, מִקֶּצֶר רוּחַ וּמֵעֲבֹדָה קָשָׁה":

"וכי יש לך אדם שמתבשר בשורה ואינו שמח?

נולד לך בן זכר, רבך מוציאך לחרות, ואינו שמח?

אם כן, מה תלמוד לומר 'ולא שמעו אל מנשה' -

אלא, שהיה קשה בעיניהם לפרש מעבודה זרה".

ומבואר מדבריהם הקדושים:

ש'- 'קוצר רוח', פרושו, קוצר רוחניות.

וכעין זה, כתב רבינו ה"אור החיים" הקדוש זיע"א ⁶⁷:

"מקצר רוח' - אולי, כי לצד שלא היו בני תורה, לא שמעו!

ולזה קרא 'קצר רוח', כי התורה מרחבת לבו של אדם".

ויעויין עוד, מה שכתב הגה"ק בעל "שפת אמת" זיע"א ⁶⁸:

⁶⁴ וכמו שנתבאר לעיל באות ג'.

⁶⁵ "ילקוט שמעוני", רמז קעח'.

⁶⁶ שמות, ו' - ט'.

⁶⁷ על הפסוק הנ"ל.

"ואין הפירוש דווקא עבודה זרה ממש,

רק עבודה שהיא זרה להם, כי השמיעה צריך להיות פנוי מכל דבר".

וכן נתבאר בדבריו של רבינו עובדיה "ספורנו" זיע"א, על מאמר הכתוב ⁶⁹, "וּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ, וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצֻמוּ בְּמֵאד מְאֹד, וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ אֹתָם":

" פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ - ואחר שמתו כל שבעים נפש, נָטוּ לְדַרְכֵי שְׂרָצִים, שְׂרָצִים לבאר
שחת",

ומקורו טהור, מדרשת רבותינו ז"ל ⁷⁰:

" וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ אֹתָם ⁷¹ - נתמלאו בתי טרטראות, ובתי קרקסאות מהם".

ה. כתב הגה"ק רבינו רפאל משה אלבאז זיע"א ⁷²:

"אמרו רבותינו ז"ל, כי הפוגם ברית הלשון, סופו לפגום גם ברית המעור,

וזהו 'לא יחל דְּבָרוֹ' ⁷³, פירוש - לא יחלל דיבורו לפגום ברית הלשון, כי סופו
לעשות מעשה,

'כָּל הַיֵּצֵא מִפִּי יַעֲשֶׂה' - בפועל.

ונראה לעניות דעתי -

כי בא הרמז, בפסוק 'ומה יתרון לבעל הלשון' ⁷⁴, שמדבר על בעלי לשון הרע,

⁶⁸ בספרו הקדוש הנ"ל, פרשתו, מאמר לשנת תרנט'.

⁶⁹ שמות, א' - ז'.

⁷⁰ על הפסוק הנ"ל,

"מדרש אגדה", בובר.

⁷¹ שמות, א' - ז'.

⁷² בספרו הקדוש "עדן מקדם", (אות למד, ערך לשון הרע, עמודים קצד'-קצה').

⁷³ במדבר, ל' - ג':

"אִישׁ כִּי יִדְרֹךְ לַיהוָה, או השבע שְׂבָעָה, לְאִסֵּר אֶסֶר על נִפְשׁוֹ, לא יחל דְּבָרוֹ, כָּל הַיֵּצֵא מִפִּי יַעֲשֶׂה".

⁷⁴ בקהלת (י' - א'), נאמר:

מה יתרון לבעל הלשון, ראשי תיבות, 'מילה',

שסופו, גם אות ברית מילה."

ובפרט, שראש וראשון למספרי לשון הרע, היה נחש הקדמון, שִׁחְטָא והחטיא את אדם וחוה עמו, וכמו שמצינו לדרשת רבותינו ז"ל⁷⁵, על מאמר הכתוב⁷⁶, "כי יִדַע אֱלֹהִים, כִּי בְיוֹם אֲכַלְכֶם מִמֶּנּוּ וְנִפְקָחוּ עֵינֵיכֶם, וְהִיִּיתֶם כְּאֱלֹהִים יֹדְעֵי טוֹב וָרָע":

"רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי, אמר -

התחיל אומר דלטוריא על בוראו!

אמר, מאילן הזה אכל, ובָּרָא הָעוֹלָם,

והוא אומר לָכֶם לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ, שְׁלֹא תִבְרְאוּ עוֹלָמוֹת אַחֲרָיו,

דְּכָל אֵינֶשׁ וְאֵינֶשׁ, סְנִי בַר אֶמְנָתִיהָ."

ומדברי לשון הרע הללו, שמקורם התחיל בכוח הגאווה שהיה בו בנחש, הגיע פגם הדעת לעולם.

"אם ישך הנחש בלוא לחש, ואין יתרון לבעל הלשון".

והנה, במסכת ערכין (טז ע"ב), וב"ילקוט שמעוני" (קהלת, רמז תתקפט'), דרשו רבותינו ז"ל:

"ריש לקיש אמר, לעתיד לבא מתקבצין כל החיות אצל הנחש, ואומרים לו -

ארי דורס ואוכל, זאב טורף ואוכל,

אתה, מה הנאה יש לך?

אומר להם, ומה יתרון לבעל הלשון?!

ומפני מה אתה נושך באבר אחד, וכל האברים מרגישים?

אומר להם, ולי מה אתם שואלים?!

אמרו לבעל הלשון, שהוא עומד כאן, והורג ברומי!"

⁷⁵ בראשית רבה, פרשה יט', ד'.

⁷⁶ בראשית, ג' - ה'.

עוד כתב רבינו זיע"א ⁷⁷ :

"וכתב בזוהר תרומה ⁷⁸ , כי יש מקום בגיהנום, נקרא צואה רותחת,

ושם נידונים, אותם שחטאו בהוצאת זרע לבטלה, לכתחילה.

ואותה הטיפה היוצאת לבטלה, כיוון שלא באה בנקבה, מיד לוקחת אותה ליליית, ומתעברת ממנו,

ונולד ממנו, דמות חזיר ודמות כלב.

כי חזיר כלב, גימטריא זרע ⁷⁹ י."

והנה, לאור דבריו הקדושים, שהמדבר לשון הרע - סופו לפגום בקדושת הברית, ובגודל חומרת הפוגם בקדושת הברית, נראה בסייעתא דשמיא, לבאר כדלהלן :

דהנה, מילת "ערבה", עולה בגימטריא למניין 277,

וכמו כן, מילת "זרע", עולה בגימטריא למניין זה ⁸⁰ .

והנה, ה"ערבה", צורתה כצורת שפתיים ⁸¹ .

⁷⁷ בספרו הקדוש "ארבעה שומרים", (הקדמת המחבר, עמוד ו').

⁷⁸ "זוהר הקדוש", (חלק ב', דף קנ' ע"ב).

⁷⁹ היינו:

מילת "חזיר", עולה בגימטריא למניין 225,

ומילת "כלב", עולה בגימטריא למניין 52.

ו-ב' מילים אלו, עולים יחד בגימטריא למניין 277.

וכמו כן, מילת "זרע", עולה בגימטריא למניין 277.

⁸⁰ וכפי שכתב רבינו הרי"ח הטוב זיע"א, בספרו הקדוש "לשון חכמים" (חלק ב'), בתפילה שתיקן לאומרה קודם "חבטת הערבה":

"למען מצוות הערבה, אשר מספרה עולה עזר, ומספר זרע,

תעשה ברחמיך, עזר, לזרע שלי,

ויהיו כל זרעי, זרע ברכך ה'."

וכמו כן, ה"ערבה", אין בה לא טעם ולא ריח ⁸².

ואפשר:

שהדבר בא להורות לנו, את עניין ה"ענווה", שכן ⁸³, "תועבת ה' כל גבה לב",
וכל יסוד ה"לשון הרע", בא מכוח הגאווה שיש באדם, וכמו שנתבאר לעיל ⁸⁴.
וכאשר האדם נופל בזה, סופו לפגום בקדושת הברית, הנקראת גם כן "תועבה",
וכפי שמצינו בפרשת העריות ⁸⁵.

ולפיכך, העצה לזה, היא בחינת "ערבה",

שינהג האדם בעצמו במידת הענווה!

וממילא, יקדש את שפתיו, הדומים בצורתם לצורת הערבה,
וידבר בהם דברי תורה וקדושה, ולא חלילה וחס דברי לשון הרע.

ואזי, יזכה ל"זרע קודש", על ידי שהוא זוכה ומקדש את עצמו.

ועל פי זה, נוכל להבין, את מאמר רבותינו ז"ל ⁸⁶:

"כל המספר לשון הרע ... ראוי להשליכו לכלבים".

שכן לכאורה, יש להתבונן, מהו הלשון "ראוי",

והלא, יותר נכון היה לומר "צריך"?

⁸¹ וכפי שכתב רבינו הרי"ח הטוב זיע"א, בספרו הקדוש "לשון חכמים" (חלק ב'), בתפילה שתיקן לאומרה
קודם "חבטת הערבה":

"ותכפר לנו, על מה שחטאנו בפינו ובשפתינו, בכל דיבור אסור,

כי ערבה, דומה לשפתים".

⁸² ויקרא רבה, פרשה ל', יב'.

⁸³ משלי, טז' - ה'.

⁸⁴ באות ג'.

⁸⁵ פרשת "קדושים", פרק כ'.

⁸⁶ פסחים, קיח' ע"א. מכות, כג' ע"א.

ולאור המתבאר, אפשר :

שמחמת שסופו של אדם זה לפגום בבריתו חלילה וחס, והפוגם בבריתו נידון בצואת כלב רותחת,

לפיכך, אמרו רבותינו ז"ל, לשון "ראוי" בדווקא, שהוא רמז לדבר על שם סופו.

והנה, אחרי הודיענו ה' יתברך כל זאת, הנה ה' יתברך לידי, את דברי מו"ז הגה"ק רבינו מסעוד עובדיה זיע"א ⁸⁷ :

"ויש להבין, למה לכלב דווקא?

ואפשר, שכוונתו, היא למה שידוע ⁸⁸, **דהמדבר לשון הרע מתגלגל בכלב נובח, רחמנא ליצלן,**

אם כן איפוא, אתי שפיר, שראוי להשליכו לכלבים, שהרי מתגלגל בו נמי".

ואפשר :

שהוא כעין המתבאר בדברינו, שטעם הדבר שאותו אדם מתגלגל בכלב, הוא על שם סופו, ומחמת גודל חוליו - חולי הנפש.

ו. ידוע בשם רבותינו המקובלים זיע"א - כי "מצרים", פירושו "מַצַּר יָם".

וכמו שכתב ה"ריקנאטי" ⁸⁹, על מאמר הכתוב ⁹⁰, "וַיִּכְרַב אֶתֹּו בְּמַרְכָּבַת הַמִּשְׁנָה אֲשֶׁר לוֹ, וַיִּקְרָאוּ לִפְנֵי אֲבִירָה, וַנִּתֵּן אֹתוֹ עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם":

"מילת מצרים, הוא לשון מיצר השכינה, הנקראת 'ים'".

והנה, פנימיותה של "גלות מצרים", היתה, "גלות הדעת" ^{91 92}.

⁸⁷ בספרו הקדוש "בניין אב", (הנדפס בתוך ספר "תורה וחיים" עה"ת, חלק ב', עמוד מח', מהדורת תשעג').

⁸⁸ "פלא יועץ", (ערך גלגול).

⁸⁹ בפירושו על התורה, פרשת "מקץ".

⁹⁰ בראשית, מא' - מג'.

⁹¹ כמבואר ב"זוהר הקדוש" (חלק ב', דף קסא' ע"א), יעו"ש.

⁹² וכפי שכתוב בספר ישעיה (ה' - יג'):

וכשנעיין היטב בדבר, נראה, ש"דעת", פירושה חיבור, וכדלהלן:

א. אצל אדם הראשון וחוה, כאשר קיימו מצוות עונה, נאמר ⁹³ :

"וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ, וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן, וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֶת יְהוָה."

ומצווה זו, הינה חיבור ב' גופים לאחד,

וכמאמר הכתוב ⁹⁴ , "עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ, וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ, וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד."

הא למדת:

ש"ידיעה", אשר הינה משורש "דעת", פירושה חיבור.

ב. כתב אדונינו הרמב"ן זיע"א ⁹⁵ :

"דע, כי חיבור זה הוא עניין קדוש ונקי, כשיהיה הדבר כפי מה שראוי - ובזמן הראוי - ובכוונה הנכונה,

ואל יחשוב אדם, כי בחיבור הראוי יש גנאי וכיעור, חס ושלום.

שהחיבור הראוי, נקרא ידיעה,

ולא לחינם נקרא כך ⁹⁶ , 'וַיֵּדַע אֶלְקָנָה אֶת חַנָּה אִשְׁתּוֹ' ...

ודע, שאילו לא היה בדבר קדושה גדולה, לא היו קוראין אל החיבור ידיעה ⁹⁷ ...

"לכן גלה עמי מבלי דעת, וכבודו מתי רעב, והמונו צחה צמא".

⁹³ בראשית, ד' - א'.

⁹⁴ בראשית, ב' - כד'.

⁹⁵ "אגרת הקודש", השער הראשון.

⁹⁶ שמואל א', א' - יט'.

⁹⁷ וכתב בזה רבינו זיע"א, וז"ל:

"ואין הדבר כאשר חשב הרב המורה ז"ל ב'מורה הנבוכים' (ח"ב, פרק לו'. ח"ג, פרק ח'), בהיותו משבח לאריסטו, על מה שאמר - כי חוש המישוש חרפה הוא לנו.

חלילה, אין הדבר כמו שאמר היווני ... "

אבל, כל בעלי התורה, מאמינים, שהשם יתברך ברא את הכל, כפי מה שגזרה חכמתו,

ולא ברא דבר, שיהיה בו גנאי או כיעור.

שאם יאמר שהחיבור הוא דבר של גנאי,

הנה, כלי המשגל הם כלים של גנות, והרי השם יתברך בראם במאמרו.

כאשר הידיים, בעת שכותבין ספר תורה בטהרה, הם מכובדות ומשובחות,

וכשגונבות, או עושות דבר מגונה, הם מגונות,

כך הם כלי המשגל."

ג. על מאמר הכתוב ⁹⁸, "וְאֶמְלֵא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים, בְּחֻמָּה וּבְתַבּוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה", כתב רש"י הקדוש:

"וּבְדַעַת" - רוח הקדש."

הא למדת:

ש"ידיעה", אשר הינה משורש "דעת", פירושה חיבור,

כי אותה ה"דעת", מחברת בין הקדוש ברוך הוא, לבין אותו שזכה לזה.

ד. בכמה וכמה מקומות בדברי רבותינו ז"ל ⁹⁹, מצינו, את המושג "בר דעת", לגבי עשיית מעשי קניין, וכיוצא בזה,

שהוא גם כן עניין של חיבור,

שכן, רק בשעה שיש לאדם את אותה "דעת", הוא יכול לעשות את כל אותם המעשים, המחברים אותו אל שאר אנשים "בני דעת".

ה. במסכת נדרים ¹⁰⁰, מצינו, את מה שהיו אומרים בארץ ישראל:

⁹⁸ שמות, לא' - ג'.

⁹⁹ בבא מציעא, ח' ע"א.

חולין, לא' ע"א. ועוד.

¹⁰⁰ מא' ע"א.

"דדא ביה ¹⁰¹, כולא ביה,

דלא דא ביה, מה ביה.

דא קני, מה חסר,

דא לא קני, מה קני".

דהיינו :

אדם שיש בו דעת, יש בו הכל!

אבל אדם שאין בו דעת, מה יש בו?!

מי שקנה דעת, כלום לו יחסר לו!

אבל מי שלא קנה דעת, כל מה שיקנה לא יועיל לו!

הא למדת :

ש"ידיעה", אשר הינה משורש "דעת", פירושה חיבור,

כיוון שעל ידה, יכול האדם להתחבר אל הווייתו.

ומעתה :

כאשר גלות מצרים מְכַנָּה בשם "גלות הדעת", ביאור הדבר שמחמת שבני ישראל

היו חולים בנפשם, וכמו שנתבאר לעיל ¹⁰²,

אם כן, כאשר הנפש חֹלָה, אזי, הדעת נמצאת בגלות!

ומכאן השורש אל הירידה מדחי אל דחי, עד ההגעה אל מט' שערי טומאה.

¹⁰¹ יעויין בדבריו המתוקים מדבש של רבינו הרי"ח הטוב זיע"א (בספרו הקדוש "בן יהוידע", שם),

שביאר את המילה "דא", כראשי תיבות, של דעת אמונה,

ללמדך:

שרק על ידי ב' דברים אלו, זוכה האדם לפרנסתו, אשר נקראת "מלאכה".

ומשכך, נעשה אותם אדם לאדם "שלם",

כיוון, ש"אדם", ראשי תיבות, של אמונה, דעת, מלאכה.

¹⁰² באותיות ג'-ד'-ה'.

והנה, בכדי להוציא את "מידת הדעת מן הגלות", הוצרך הבורא ית"ש לעשות זאת באמצעות ב' שלבים :

א. "גאולת הגוף", אשר הוא בבחינת "סור מִרְעַ" ¹⁰³,

והוא כנגד "דם מילה" ¹⁰⁴, התלויה במידת היסוד וקדושת הדעת,

וגאולה זו, נעשתה, ביום חג הפסח.

ב. "גאולת הדעת והנפש", אשר הוא בבחינת "נְעִשָּׂה טוֹב" ¹⁰⁵,

והוא כנגד "דם פסח" ¹⁰⁶, המרמז אל דברי התורה הקדושה,

וגאולה זו, נעשתה, ביום חג השבועות,

וכמאמר הכתוב ¹⁰⁷, "וַיֹּאמֶר, כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ, וְזָה לָךְ הָאוֹת כִּי אֲנֹכִי שֹׁלְחֶיךָ, בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם, תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל הָהָר הַזֶּה".

ולצורך הבנת העניין, נבאר כדלהלן :

ב' עניינים אלו, הסירו מעל בני ישראל את עומק הקליפה, הנעוצה במידת הגאווה.

"דם המילה" - אשר מתחיל בהסרת העורלה, וממשיך בשפלות ובהכנעה, המביאים אל מידת היסוד וקדושת הדעת.

"דם הפסח" - המביא את האדם אל דברי התורה, אשר כל כוחה ומהותה נעוץ במידת הענווה,

שכן, דברי התורה הקדושה מתקיימים, רק במי שְׁמָשִׁים את עצמו כמדבר ¹⁰⁸, וכמים ¹⁰⁹, והיינו מידת הענווה.

¹⁰³ תהילים, לד' - טו'.

¹⁰⁴ יעוין בפירושו של רש"י הקדוש, משם המכילתא דרבי ישמעאל, (שמות, יב' - ו').

¹⁰⁵ תהילים, לד' - טו'.

¹⁰⁶ יעוין בפירושו של רש"י הקדוש, משם המכילתא דרבי ישמעאל, (שמות, יב' - ו').

¹⁰⁷ שמות, ג' - יב'.

¹⁰⁸ עירובין, נד' ע"א.

וכאשר סרה מהם עורלת הלב, ובאה אליהם מידת הענווה,

אזי, הם הפסיקו מלדבר דברי איסור ולשון הרע,

וכפי שמצינו למאמר רבותינו ז"ל¹¹⁰ :

"רב הונא אמר בשם בר קפרא -

בשביל ארבעה דברים נגאלו ישראל ממצרים: שלא שנו את שמם, ואת לשונם,

ולא אמרו לשון הרע, ולא נמצא ביניהם אחד מהן פרוץ בערנה".

ומשכך, הם זכו לקבל את התורה הקדושה, במעמד הר סיני,

שכן, דברי התורה הקדושה מתקיימים, רק במי שמשים את עצמו כמדבר¹¹¹,

וכמים¹¹², והיינו מידת הענווה.

ז. הנה, ה"שעיר המשתלח", לוקח עמו לעזאזל את כל עוונותיהם של עם ישראל,

ואותו ה"שעיר", שהוא מכון כנגד היצר הרע, הרי הוא עצמו עשוי הרשע¹¹³.

ויעויין בזה, מה שכתב ב"תנא דבי אליהו"¹¹⁴ :

"נוטל הקדוש ברוך הוא, כל עוונותיהם של ישראל, ונותן אותן על עשוי הרשע,

שנאמר¹¹⁵, 'וְנָשָׂא הַשְּׁעִיר עָלָיו, אֶת כָּל עֲוֹנוֹתֵם'.

נדרים, נה' ע"א.

¹⁰⁹ תענית, ז' ע"א.

¹¹⁰ ויקרא רבה, פרשה לב', ה'.

¹¹¹ עירובין, נד' ע"א.

נדרים, נה' ע"א.

¹¹² תענית, ז' ע"א.

¹¹³ "תיקוני זוהר", דף קלט' ע"ב.

¹¹⁴ זוטא, פרשה יט'.

¹¹⁵ ויקרא, טז' - כב'.

אמר עשיו, לפני הקדוש ברוך הוא -

רבונו של עולם, וכי מה כוחי, שנתת לי כל עוונות יעקב?

באותה שעה, נוטל הקדוש ברוך הוא כל עוונות יעקב, ונותן על בגדיו".

וכעין זה, מצינו לדרשתם של רבותינו ז"ל, במקום אחר ¹¹⁶ :

"עֲשׂוּ הָרָשָׁע, מִתְלַכְלֵךְ בְּעֹנוֹת כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה, וְאִין לוֹ בְּמָה יִכְפֹּר.

אֲבָל יַעֲקֹב, מִתְלַכְלֵךְ בְּעֹנוֹת כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה, וְבֹא יוֹם הַכְּפוּרִים וְיֵשׁ לוֹ בְּמָה יִכְפֹּר,

שְׁנֵאמַר ¹¹⁷, 'כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר'.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר ... 'וְנִשְׂאָה הַשְּׁעִיר עָלָיו' ¹¹⁸ - זֶה עֲשׂוּ,

שְׁנֵאמַר ¹¹⁹, 'הֵן עֲשׂוּ אָחִי אִישׁ שְׁעָרִי.

'אֵת כָּל עֲוֹנֹתָם' ¹²⁰ - עֲוֹנֹת תָּם,

שְׁנֵאמַר ¹²¹, 'וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם'."

ובדבריהם הקדושים אלו, נתקשה רבינו המהר"ל זיע"א מפראג ¹²² :

"ויש לדקדק, למה נותן את כל עוונותם על עשיו?

ולמה נותן על לבושו?"

ותירץ :

"אבל, יראה ... כי חטא ישראל, הוא מצד יצר הרע אשר מתגרה בישראל,

¹¹⁶ בראשית רבה, פרשה סה', טו'.

¹¹⁷ ויקרא, טז' - ל'.

¹¹⁸ ויקרא, טז' - כב'.

¹¹⁹ בראשית, כז' - יא'.

¹²⁰ ויקרא, טז' - כב'.

¹²¹ בראשית, כה' - כז'.

¹²² "דרשות המהר"ל", דרוש לשבת תשובה (המשך).

ועשיו וזרעו, הן הן יצר הרע של ישראל,
ובביטול האומה הזאת מן העולם, אז יתבטל יצר הרע מישראל.
וְרָמַז זֶה הַכְּתוּב ¹²³, 'הֵן עָשׂוּ אֶחָי אִישׁ שְׁעָרִי, שְׁעִיר - בְּמִסְפְּרוֹ הַיֵּצֵר הָרַע' ¹²⁴,
ואין ספק, כי יעקב ועשיו, הם נגד יצר טוב ויצר הרע, כאשר ידוע למבינים.
ולכך, אמר, שְׁנַתֵּן חֶטָּא יַעֲקֹב עַל עֲשׂוֹ -
שכבר אמרנו, כי יעקב הוא טהור וקדוש מצד עצמו, רק שהחטאים הם באים
מבחוץ על יעקב מצד היצר הרע,
ולכך, נותן החטאים על עשיו אחיו.
ואומר עשיו, מה כוח יש לי -
רצונו לומר, כי אין דבר גירוי בישראל הזה מכוח עשיו, רק כי כך גזר הקדוש
ברוך הוא.
ואמר, שנותן על לבושו -
כי המידות שהוא יתעלה מתלבש בהן, נקרא מלבוש שלו,
ולכך, נותן חֶטָּא ישראל על מלבושו,
ואומר, שיושב הקדוש ברוך הוא ומכבס לבושו, כי הוא יתעלה מְקוֹה טהור
וּמְטִהָר, ומסלק החטא עמו שאמרנו".
ובביאור דברי רבינו זיע"א, כתב הגה"ק רבי ישראל יהודה קארפונקעל זיע"א ¹²⁵:

¹²³ בראשית, כז' - יא'.

¹²⁴ היינו:

מילת "שעיר", עולה בגימטריא למניין 580,

וכמו כן, המילים "היצר הרע", עולים בגימטריא למניין זה.

¹²⁵ בספרו הקדוש "חמדת ישראל".

הובאו דבריו בגיליון "אוצר פניני החסידות" לפרשת "אחרי-קדושים", (שנת תשעח', עמודים כו'-כז').

דהנה, ישנם ב' אופנים, בהם משעבדים אותנו אומות העולם, ומצליחים לנתק אותנו מהבורא ית"ש -

א. על ידי עינויים קשים ומרים, שמחמתם אין בכוחותינו לעבוד ולהתפלל לפניו יתברך,

ב. על ידי שהם מפתים אותנו לנהוג עמהם בדרך של אחווה ורעות, וממילא, נפסיק לקיים את רצונו יתברך כראוי.

והנה, החילוק בין ב' אופנים אלו, כך הוא -

א. לפי הטעם הראשון, שהם משעבדים אותנו בעינויים קשים ומרים, אשר מחמתם אין בכוחותינו לעבוד ולהתפלל לפניו יתברך,

ממילא, תהיה לנו התנצלות, על כך שאין אנו מקיימים "עבודת השם" כראוי, והוא, מחמת עול השיעבוד.

ב. לפי הטעם השני, שהם מפתים אותנו לנהוג עמהם בדרך של אחווה ורעות, וממילא, נפסיק לקיים את רצונו יתברך כראוי,

לא תהיה לנו התנצלות, על כך שאין אנו מקיימים "עבודת השם" כראוי, שכן, מעשינו נעשו על ידי תאוה והנאה מן הדבר, ח"ו.

והנה, על מאמר הכתוב ¹²⁶, "וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עָרֹד יֹשֵׁב הַנֶּגֶב, כִּי בָא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים, וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל, וַיִּשָּׁב מִמֶּנּוּ שָׁבִי", כתב רש"י הקדוש:

" יֹשֵׁב הַנֶּגֶב' - זה עמלק ...

ושינה את לשונו, לְדַבֵּר בלשון כנען,

כדי שיהיו ישראל מתפללים להקדוש ברוך הוא, לתת כנענים בידם, והם אינן כנענים.

ראו ישראל לבושיהם כלבושי עמלקים, ולשונם לשון כנען,

אמרו, נתפלל סתם",

¹²⁶ במדבר, כא' - א'.

ונתקשה בזה, הגה"ק מבעלזא זיע"א :

מפני מה, העמלקיים שינו רק את לשונם, ולא שינו גם את לבושם?

ותירץ בזה, הגה"ק מבעלזא זיע"א :

שבכדי להישמר מן החטא, יש לשמור על הלשון והלבוש,

ברם, העיקר הוא הלבוש!!!

ובאם הם היו מחליפים גם את הלבוש, אזי, הם היו דומים לאומה הכנענית באופן מוחלט,

ואם הם היו דומים לאומה הכנענית, היו עם ישראל יכולים להתפלל בפירוש שְׁפִיץִים הבורא ית"ש מן הכנענים.

ומשכך, העמלקיים שינו רק את לשונם, ולא את לבושם,

בכדי שעם ישראל לא יוכלו להתפלל כראוי.

ומעתה, ביאר רבינו זיע"א, את דברי המדרש התמוהים :

"באותה שעה, נוטל הקדוש ברוך הוא כל עוונות יעקב, ונותן על בגדיו" - מחמת שהוא גרם לנו על ידי שיעבודו להתרחק מדרך התורה והמצוות.

ברם, הוא יבוא ויטען, שבני ישראל התרחקו מן הבורא ית"ש, כהטעם ה-ב',

והיינו, על ידי הפיתוי לעשות כמעשיהם,

ואם כן, היאך אפשר להשליך עליו את כל העוונות, והלא הם עשו זאת בתאוה ובהנאה?

ועל כך משיב לו הבורא ית"ש :

שמחמת שבני ישראל שינו גם את לבושם, בהכרח הוא הדבר, שעול השיעבוד והלחץ של עשיו הוא שגרם לשנות את בגדיהם.

שכן, "שינוי הלבוש", יוצר מהות של איש אחר,

וכמו כן, עם ישראל, לא מְשַׁנִּים את מלבושם גם בשעת הדחק, וכפי שהם שמרו על עצמם בעת גלות מצרים¹²⁷.

וממילא, אם הם חָטְאוּ וְהִרְשִׁיעוּ עד כדי כך,

אות הוא הדבר, שעשו כך מפני חמת המציק של עשיו הרשע.

ולפיכך, "נוטל הקדוש ברוך הוא כל עוונות יעקב, ונותן על בגדיו":

כי שינוי "הבגדים", מרמז על שינוי "המידות"¹²⁸,

ובאמת, עם ישראל, לא מְשַׁנִּים את מידותיהם מחמת תאוותם ורצונם,

אלא, אך ורק מחמת עול השיעבוד.

ומכיוון שהמשעבד שהוא ה"יצר הרע", הוא עשיו,

ממילא, כל עוונותיהם של ישראל, שייכים לעשיו, ומושלכים על "בגדיו" - שהם "מידותיו הרעות".

ויעויין בדבריו של רבי אליעזר בן הורקנוס¹²⁹, הסובר, ש"שעיר המשתלח" הוא נתנית שוחד ליצר הרע:

"יום שְׁנִתְּנָה תוֹרָה, אָמַר סַמְאֵל¹³⁰ לְפָנַי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא -

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, עַל כָּל הַרְשָׁעִים נִתְּנָה לִי רְשׁוּת, וְעַל הַצְדִּיקִים אֵין אֶתָּה נוֹתֵן לִי רְשׁוּת?

¹²⁷ על מאמר הכתוב (שמות, ו' - ו'), "לֹכֵן אָמַר לִבִּי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה, וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִפֶּתַח סִבְלַת מִצְרַיִם, וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעַבְדֵיכֶם, וְגֵאלְתִּי אֶתְכֶם בְּזִרְזוּעַ נְטוּיָה, וּבְשִׁפְטִים גְּדִלִים", דרשו רבותינו ז"ל ("פסיקתא זוטרתיא"):

"כנגד ד' זכויות שבידם -

שלא שינו את לשונם, ולא חילפו את שמלותם, ולא גילו את סודם ... ולא ביטלו ברית מילה".

¹²⁸ וכפי שכתב רבינו המהר"ל זיע"א.

¹²⁹ "פרקי דרבי אליעזר", פרק מו'.

¹³⁰ בנוסחאות אחרות, הגירסא:

"שטן".

אמר לו -

הרי יש לך רשות עליהן ביום הכפרים, אם יש להם חטא,

ואם לאו, אין לך עליהן רשות.

לפיכך, נותנים לו שחד ביום הכפרים, שלא לבטל קרבן של ישראל,

שנאמר ¹³¹, 'גורל אחד לה', וגורל אחד לעזאזל',

גורלו של הקדוש ברוך הוא - קרבן עולה, וגורלו של עזאזל - שעיר חטאת.

וכל עונותיהם של ישראל היה עליו,

שנאמר ¹³², 'ונשא השעיר עליו את כל עונותם'.

ראה סמאל ¹³³ שלא נמצא בהם חטא ביום הכפרים,

אמר לפניו -

רבוננו של עולם, יש לך עם אחד בארץ כמלאכי השרת בשמים,

מה מלאכי השרת אין להם קפיצין, כך הם ישראל עומדים על רגליהם ביום הכפרים,

מה מלאכי השרת אין להם אכילה ושתיה, כך ישראל אין להם אכילה ושתיה ביום הכפרים,

מה מלאכי השרת נקים מפל חטא, כך ישראל נקים מפל חטא ביום הכפרים,

מה מלאכי השרת שלום מתנוך ביניהם, כך הם ישראל שלום מתנוך ביניהם ביום הכפרים.

והקדוש ברוך הוא, שומע עתירתו של ישראל מן הקטגור שלהם,

ומכפר על המזבח, ועל הכהנים, ועל כל עם הקהל - למגדול ועד קטן,

¹³¹ ויקרא, טז' - ח'.

¹³² ויקרא, טז' - כב'.

¹³³ בנוסחאות אחרות, הגירסא:

"שטן".

שְׁנַאֲמַר ¹³⁴, 'וְכַפֵּר אֶת מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ'."

ודברים אלו, הביאם אדונינו הרמב"ן זיע"א ¹³⁵, ויעויין שם מה שהאריך בעניין זה.

ח. במסכת בבא בתרא ¹³⁶, מצינו לדרשתו של ריש לקיש:

"הוא שטן, הוא יצר הרע, הוא מלאך המוות".

עוד מצינו בעניין זה, לדבריו של ה"זוהר הקדוש" ¹³⁷:

"כְּבֹד, הוּא סַמָּא"ל, הוּא עֲשׂוֹ, דְּלִית בֵּיהּ רוּחָא דְּקוּדְשָׁא".

ומחמת שכך, המדבר לשון הרע, שמתהלך בדרכו של הנחש ראש המדברים ¹³⁸, הרי הוא מתחבר עם עשיו הרשע.

והנה, בטעם טומאת המצורע, כתב רבינו בחיי זיע"א ¹³⁹:

"מפני רוח הטומאה שפרחה עליו, מכיתות כוחות הטומאה - הנאצלות מן הנחש הקדמוני, אבי אבות הטומאה, שהוציא שם רע על בוראו ¹⁴⁰.

ומצורע זה, נענש על שהלך בדרכו, והוציא שם רע, ונתדמה לו.

ועל כן, הקיש המצורע למת ¹⁴¹, שהוא אבי אבות הטומאה.

ועוד ירמוז "עַל פְּנֵי הַשְּׂדֵה" ¹⁴² -

¹³⁴ ויקרא, טז' - לג'.

¹³⁵ ויקרא, טז' - ח'.

¹³⁶ טז' ע"א.

¹³⁷ "תיקוני הזוהר", (תיקון סט', דף קה' ע"ב).

¹³⁸ וכמו שנתבאר לעיל באות ה'.

¹³⁹ ויקרא, יד' - ז'.

¹⁴⁰ וכמו שנתבאר לעיל באות ה'.

¹⁴¹ נדרים, סד' ע"ב.

¹⁴² ויקרא, יד' - ז'.

הכוונה, לפורחות השדה,

כי הצפור החיה טבולה בדם הצפור השחווטה, היה משלח לפורחות השדה,
והם כת המשחיתים למטה, ממדרגת שר המִדְבָּר, המקבל שוחד ביום הכפורים,

והיא נושאת עוונות המצורע, כעניין השעיר המשתלח לעזאזל המדברה".

ויעויין עוד, בדבריו של הגה"ק רבינו צבי אלימלך שפירא זיע"א מדינוב ¹⁴³ :

שלכאורה, יש לדקדק -

מפני מה הציפור השחווטה נכתבה בכתוב מלא, וכמאמר הכתוב ¹⁴⁴ , "וְצִוָּה הַכֹּהֵן,
וְשָׁחַט אֶת הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל כְּלֵי חָרֶשׁ, עַל מִים חַיִּים",

ולעומת זאת, הציפור החיה נכתבה בכתוב חסר, וכמאמר הכתוב ¹⁴⁵ , "אֶת הַצִּפּוֹר
הַחִיָּה יִקַּח אֹתָהּ, וְאֶת עֶץ הָאֶרֶז, וְאֶת שְׁנֵי הַתּוֹלָעֹת וְאֶת הָאֵזֹב, וְטָבַל אוֹתָם, וְאֶת
הַצִּפּוֹר הַחִיָּה בְּדָם הַצִּפּוֹר הַשֹּׁחֲטָה, עַל הַמִּים הַחַיִּים?"

וביאר בזה -

שכאשר כותבים "צפור", מתקבלת גימטריא של 376, וכמניין "עשוי",

¹⁴⁶ "להורות, שישחט את המידות הרעות שהיה לו עד היום, מידות עשיו".

ולעומת זאת, כאשר כותבים "צפר", מתקבלת גימטריא של 370, וכמניין ש"ע
נהורין.

ומתבאר מדבריהם הקדושים :

שעניין ב' הציפורים, הן השחווטה והן החיה, מתחברות אל עניין עשיו,

"והזה על המטהר מן הצרעת שבע פעמים, וטהרו, ושלח את הצפר החיה על פני השדה".

¹⁴³ בספרו הקדוש "אגרא דכלה", (בפרשתן).

¹⁴⁴ ויקרא, יד' - ה'.

¹⁴⁵ ויקרא, יד' - ו'.

¹⁴⁶ לשון קודשו של רבינו זיע"א.

שכן, לדברי רבינו בחיי זיע"א: עניין הציפור השחוטה, הוא לצורך כפרת המצורע. ועניין הציפור החיה, הרי הוא לצורך שוחד ליצר הרע, וכדוגמת שעיר המשתלח, ולדברי הגה"ק רבינו צבי אלימלך שפירא זיע"א: עניין הציפור החיה, הוא לצורך כפרה, ובבחינת ש"ע נהורין. ועניין הציפור השחוטה, הוא ¹⁴⁷ "להורות, שישחט את המידות הרעות שהיה לו עד היום, מידות עשיו".

ט. על מאמר הכתוב ¹⁴⁸, "בְּרֹאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ", כתב הגה"ק רבינו חיים סינאוני זיע"א ¹⁴⁹:

שנוטריקון המילה "בְּרֹאשִׁית", היא, אותיות "שֶׁב-יִרְאֶת",

והנה, המילה "יִרְאֶת", עולה בגימטריא 611,

וכמו כן, המילה "תּוֹרָה", עולה בגימטריא 611.

ללמדך, שהרוצה לשוב בתשובה שלימה על חטאיו, ולהיות ירא שמייס,

צריך לעסוק בתורה הקדושה, אשר היא מכפרת על כל עוונותיו.

ובטעם הדבר, שגדול כוח התורה משאר המצוות, להכניע את היצר הרע, כתב גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א ¹⁵⁰:

"דע, כי בשעה שאכל אדם הראשון מעץ הדעת, נהנו כל אבריו, חוץ מן הקנה,

לפי שלא דיבר בעת האוכל.

אבל, חוה אמנו, דברה בעת אכילתה ¹⁵¹, ופגמה אפילו הקנה שלה.

¹⁴⁷ לשון קודשו של רבינו זיע"א.

¹⁴⁸ בראשית, א' - א'.

¹⁴⁹ בספרו הקדוש "עטרת תפארת" (בראשית, א' - א').

¹⁵⁰ בספרו הקדוש "דברים אחדים", דרוש יג',

וכמו כן, בספרו הקדוש "דבש לפי", מערכת ש', אות ו'.

¹⁵¹ שאמרה לאדם הראשון לאכול,

וכמאמר הכתוב (בראשית, ג' - יז):

ואפשר, אני אומר -

כי למה הנשים אינם בכלל לימוד התורה, כיוון שהקנה שלהם חס ושלוש פגום, כידוע מדבריו ז"ל.

אבל האנשים, אשר לפני הש"ס הם נגשים, נאה ויאה להו לימוד התורה, כי הקנה שלהם אינו פגום."

וביאר בזה מהר"י קורין זיע"א¹⁵², רבו של הגה"ק רבי חיים סינאני זיע"א:
דהנה, אמרו רבותינו ז"ל¹⁵³, "אם פגע בך מנוול זה, משכהו לבית המדרש",
והנה, "מנוול", עולה בגימטריא 132,

והיצר הרע, אשר הוא סמא"ל, עולה בגימטריא 132 - עם הכולל.

ללמדך, שהיות והאדם שייך בדברי התורה הקדושה, מחמת שלא פגם את הקנה שלו,

ממילא, כאשר יפגע בו ה"מנוול" שהוא היצר הרע, התיקון היחיד שיש לעשות עמו, הוא, למושכו לבית המדרש -

על ידי עסק התורה הקדושה, בקדושתה ובטהרתה.

ובעומק העניין, כתב הגה"ק בעל "אגלי טל" זיע"א¹⁵⁴:

"¹⁵⁵ ובחרתי להדפיס תחילה את הלכות שבת,

יען שבמסכת סוטה¹⁵⁶, מצינו - שעל כל מצווה ומצווה, נכרתו עליה ארבעת בריתות: ללמוד, וללמד, לשמור, ולעשות.

"ולאדם אמר, כי שמעת לקול אשתי, ותאכל מן העץ אשר צויתיך, לאמר, לא תאכל ממנו, ארורה האדמה בעבורך, בעצבון תאכלנה, כל ימי חייך".

¹⁵² בספרו הקדוש "מחמדי שמים", ח"ב, עמודים שכו'-שכז'.

¹⁵³ קידושין, ל"ע"ב.

¹⁵⁴ בהקדמתו לספרו.

¹⁵⁵ לשונו הקדוש והטהור, מועתק בזה במעט שינויי לשון, למען ירוץ הקורא בהם.

¹⁵⁶ לז' ע"א.

ומבואר, שללמוד וללמד, הוא מחלקי המצווה.
ומובן, שכשם ששמירת שבת שְׁקוּלָה ככל המצוות ¹⁵⁷, כך ללמוד וללמד בהלכות שבת - שקול כללמוד וללמד את כל המצוות.
ועוד, כי על מצוות שבת נצטוו במרה ¹⁵⁸, ומצאתי בדברי הזוהר חדש ¹⁵⁹ - שהיו בני ישראל נחוצים לקבל את מצוות שמירת השבת, לתיקון מכירת יוסף, כי צדיק ושבת וברית, אחד הם.
ובזה יובן, כי מצוות שמירת השבת, נחוצה לתיקון הברית, ובשמירתה, גורם האדם לעצמו להיות שומר הברית.
ובזה, יובן מאמר חכמינו זכרונם לברכה ¹⁶⁰, שמצוות שמירת השבת מביאה את הגאולה,
והוא על פי דברי האר"י ז"ל, על מאמר הכתוב ¹⁶¹, 'פִּי גֵר יִהְיֶה זֶרְעֶךָ' - שכל הגלויות, באים מחמת פגם הברית, וממילא, מצוות שמירת השבת, שמתקנת את פגם זה, מביאה גאולה לעולם.
ועל פי זה, יובן נחיצות הלימוד בהלכות שבת, לתיקון פגם זה - כי תיקון הברית, תלוי ביותר בלימוד התורה, וביותר בלימוד התורה, בעיון.
ובביאור הדברים, כתב רבינו זיע"א, משמו של אביו הגה"ק בעל "אגודת אזוב" זיע"א:
שעל חטאים של שז"ל ו-פגם הברית, אין מועילה תשובה רגילה.

¹⁵⁷ תלמוד ירושלמי, מסכת נדרים, פ"ג ה"ט.

¹⁵⁸ שבת, פז' ע"ב.

¹⁵⁹ דפוס אמסטרדם, דף כו' ע"א.

¹⁶⁰ שבת, קיח' ע"ב.

¹⁶¹ בראשית, טו' - יג'.

שכן, תשובה על חטאים רגילים, נעשית על ידי ליבו של האדם,
וכמאמר הכתוב ¹⁶², "הַשִּׁמְן לֵב הָעָם הַזֶּה, וְאַזְנֵי הַכֶּבֶד, וְעֵינָיו הַשֶּׁעַ, פֶּן יִרְאֶה
בְּעֵינָיו, וּבְאָזְנוֹ יִשְׁמָע, וּלְכַבֹּד יִבִּין, וְשֵׁב וּרְפָא לוֹ".
ומה שאין כן, בעניין חטאים של שז"ל ו-פגם הברית,
הבאים מן קלקול המוח, ואינם תלויים בקלקול הלב.
ולפיכך, התיקון לחטאים אלו, נעשה, אך ורק על ידי יגיעת המוח - של לימוד
התורה הקדושה, ובמיוחד בלימוד בעיון של הלכות שבת, ובכך מתקיימת
טהרתו.

ג. זאת תורת העול"ה:

א. כאשר המצורע רוצה להיטהר מחטאיו, עליו לשלוח את חלקו של עשיו
מתוכו ¹⁶³.

שכן, טומאת המצורע, באה, בעבור היותו מוציא שם רע ¹⁶⁴,
ובאותה השעה, הרי הוא מתחבר אל היצר הרע ואל בחינת עשיו ¹⁶⁵.

ב. כל זמן שהאדם אינו עושה כן, אין בכוחו ויכולתו להשלים את תיקון
היציאה ממצרים, על ידי קבלת התורה ¹⁶⁶.

שכן, כאשר הוא פוגם בלשונו, וממילא הוא פוגם בבריתו ¹⁶⁷,
אזי, עודנו נמצא ועומד בתוך "גלות הדעת" ¹⁶⁸.

¹⁶² ישעיה, ו' - י'.

¹⁶³ וכמו שנתבאר לעיל באות ח'.

¹⁶⁴ תלמוד ירושלמי, מסכת סוטה, פ"ב ה"א.

¹⁶⁵ וכמו שנתבאר לעיל באות ח'.

¹⁶⁶ וכמו שנתבאר לעיל באות ו'.

¹⁶⁷ וכמו שנתבאר לעיל באות ו'.

¹⁶⁸ וכמו שנתבאר לעיל באות ו'.

ברם, מחמת שהתורה הקדושה היא תרופה לסילוק היצר הרע ותחלואיו ¹⁶⁹,
ובעת קבלת התורה דווקא - נתקן חטאו של אדם הראשון ¹⁷⁰,
ואף תקנתו של המדבר לשון הרע, היא אך ורק על ידי התורה הקדושה, וכמאמר
רבותינו ז"ל ¹⁷¹:

"מה תקנתו של מספרי לשון הרע?

אם תלמיד חכם הוא, יעסוק בתורה!"

**אם כן, כל אשר יתקדש בקדושת התורה, הרי הוא מוציא את הדעת מן הגלות,
ומתקן את חטאו של אדם הראשון.**

ג. ומטעם כך, "והובא אֶל הכֹהֵן" ¹⁷²:

שכן, על שבט הכהנים משרתי הבורא ית"ש, נאמר ¹⁷³, "כִּי שִׁפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ
דַּעַת, וְתוֹרָה יִבְקְשׁוּ מִפִּיהוּ, כִּי מִלֶּאֱדָ יִהְיֶה צְבָאוֹת הוּא",

ובעניינם נאמר, שחיבור הדעת אל מכוננו, תלוי אך ורק בעסק התורה.

ומה גם, שתכונה גדולה ונעלית יש בהם:

תכונה המרחיקה את האדם מדברי איסור ומסיפור לשון הרע,

וכמאמר הכתוב ¹⁷⁴, "הָאִמֹר לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא רְאִיתִיו, וְאֶת אָחִיו לֹא הִכִּיר, וְאֶת
בְּנוֹ לֹא יָדַע, כִּי שְׁמֵרוּ אִמְרֹתָיִךְ וּבְרִיתְךָ יִנְצְרוּ".

ד. תקנתו של המצורע, נעוצה בשמו:

שכן, אותיות "מצרע", נוטריקון צער מ'.

¹⁶⁹ וכמו שנתבאר לעיל באות ט'.

¹⁷⁰ וכמו שנתבאר לעיל באות ב'.

¹⁷¹ ערכין, טו' ע"ב.

¹⁷² ויקרא, יג' - ט'.

ויקרא, יד' - ב'.

¹⁷³ מלאכי, ב' - ז'.

¹⁷⁴ דברים, לג' - ט'.

ללמדך :

שטהרתו של המצורע, תהיה, על ידי שיצער ויכתת את גופו, בעבור התורה
הקדושה שניתנה ל-מ' יום,

ובכך הוא יַעֲשֶׂה לבריה חדשה, שכן, יצירת הוֹלָד לארבעים יום.

ה. והוא הוא מה שדרשו רבותינו ז"ל בפרשתן ¹⁷⁵ :

"אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן לֵוִי -

חֲמִשׁ תּוֹרוֹת כְּתוּבוֹת בַּמִּצְוָה: 'זֹאת תּוֹרַת נֶגַע צָרַעַת' ¹⁷⁶, 'זֹאת תְּהִיָּה תּוֹרַת הַמִּצְרָע' ¹⁷⁷, 'זֹאת תּוֹרַת אֲשֶׁר בּוֹ נֶגַע צָרַעַת' ¹⁷⁸, 'זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל נֶגַע הַצָּרַעַת' ¹⁷⁹, 'זֹאת תּוֹרַת הַצָּרַעַת' ¹⁸⁰.

'זֹאת תְּהִיָּה תּוֹרַת הַמִּצְרָע' ¹⁸¹ - הַמוֹצִיא שֵׁם רָע.

לְלַמֶּדְךָ, שְׁכָל הָאוֹמֵר לְשׁוֹן הָרָע, עוֹבֵר עַל חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תּוֹרָה!

לְפִיכָךְ, מִשָּׁה מְזַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל: 'זֹאת תְּהִיָּה תּוֹרַת הַמִּצְרָע' ¹⁸²."

שכן, כל תקנתו של המצורע, נעשית, כצורת פגימתו,

וכשם שפגימתו היתה בפיו, ובביטול תורה,

כך תקנתו תהיה בפיו, ובקיום תלמוד תורה.

¹⁷⁵ ויקרא רבה, פרשה טז, ו'.

¹⁷⁶ ויקרא, יג' - נט'.

¹⁷⁷ ויקרא, יד' - ב'.

¹⁷⁸ ויקרא, יד' - לב'.

¹⁷⁹ ויקרא, יד' - נד'.

¹⁸⁰ ויקרא, יד' - נז'.

¹⁸¹ ויקרא, יד' - ב'.

¹⁸² ויקרא, יד' - ב'.

ו. והוא טעם הדבר, שפרשיות "תזריע - מצורע", נסמכות זה לזה, לצורך קריאת קללות שבתורת כהנים קודם עצרת:

שכן, בכדי ש-"תכלה שנה וקללותיה", צריך האדם לתקן את הדעת, ולהוציאה מן הגלות,

ורק על ידי כך, בכוחו להחזיר את עצמו ואת העולם עמו, לדרגתו של אדם הראשון קודם לחטא.

ומשכך, לא רק ש-"תכלה שנה וקללותיה",

אלא, אף "תחל שנה וברכותיה", ברוחניות ובגשמיות.

יתן ה' יתברך, ונזכה לזה. אמן.

"וְצִתֵּיתִי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וְשֵׁם"

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל

~~~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- נחמה נעמי דידי (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבוגי) בת גרסיה ע"ה
- אריקה ביננבאוס ע"ה (לבית פינקסוביץ) בת יוסף וברטה שיחי'
- חנה אילוז בת פרחא ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה

לעילוי נשמתם הטהורה

של הקדושים אשר נרצחו על קידוש ה'

בחג "שמחת-תורה" תשפ"ד